

Forfatter: Jacobsen, J. P.

Titel: EN CACTUS SPRINGER UD

Citation: Jacobsen, J. P.: "EN CACTUS SPRINGER UD", i Jacobsen, J. P.: *Samlede Værker III Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup*, udg. af Morten Borup ; Georg Christensen , 1924-29, s. 45. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-jacob03val-shoot-workid58116.pdf> (tilgået 24. juni 2021)

Anvendt udgave: Samlede Værker III Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup



## EN CACTUS SPRINGER UD

46

47

✂ Naar man i Tanken lader Rækken af sine Bekjendte glide forbi, saa ser man altid dem, til hvem man ikke er kommet i et nært og inderligt Forhold, lade sig tilsyne i en vis bestemt Situation.

✂ Saaledes gaar det i det Mindste mig.

✂ En drejer for Exempel altid hilsende om et Hjørne, en Anden finder jeg altid staaende ved mit Vindu med Blikket fæstet paa Gjenbohuset. Der er en aldrende Mand, som stedse sidder og stirrer tankefuldt ned i sin Suppe, hvorover utallige Fluor summe, og en elegant ung Mand, der stedse følges af en Nøddeknækker, der viser Tænder i Skyggen af en stor Calla.

✂ Af de mange saadanne Billeder, som nu drage mig forbi, vil jeg fastholde et enkelt.

✂ Det er en gammel Mand, der bøjer sig ned over en prægtig Rose og kysser en nysudfoldet Knop. Han er Krigsraad. Krigsraaden holder usigelig meget af sine Blomster, ogsaa af Andres, men som man holder af Andres Børn i Forhold til sine egne; men havde nu disse Andre et ejendommeligt Blomsterbarn, som de ikke forstode at pleje, som det skulde plejes for at blive til Noget, saa tog han det til sig og var mod det som

48

✂ mod sine egne og skiltes nødigt fra det. Han blev vred, naar man ikke var god ved Blomster, og gik endogsaa stundom ind til vildfremmede Mennesker og gav dem Tilhold om at vande den Heliotroph, de havde i Vinduet, og beskjære Myrthen, der stod ved Siden af den. Denne Krigsraad havde en Datter, hun hed ikke Julie; men jeg vil kalde hende Julie. Om hun var smuk? Ja! se nu, hvad Krigsraaden mente. Jeg har nemlig Krigsraaden mistænkt for et stærkt Hang til Symbolik; jeg tror, at de Blomster, der stode i Dagligstuen, hver havde sit Navn efter en af hans Kjære, og hvad en dejlig hvid Nerium angaar, som stod paa et lille Blomsterbord for sig og prangede med sine mørke Blade og skjære, duftende Blomster, saa er jeg ganske vis paa, at den hed, hvad Julie hed.

✂ Vi vare fem unge Mennesker, der stadigt kom der i Huset: Per og Povl, Carl og Jesper og - Mads. Sidste Gang vi Alle vare samlede der, var en Aften i October og det i Anledning af en meget sjelden Cactus, som nu endelig efter ni Aars omhyggelige Pleje havde faaet en Blomst, der efter denne Cactus Skik vilde aabne sig en Gang i Løbet af Natten med et stort Knald. Nu skulde jo Ventetiden gaa med Noget, og da vi Unge, hvad der ikke er nogen Sjeldenhed, troede vi vare Digtere, - Carl var dog baade for vort og sit eget Vedkommende vis paa, at det var en Fejltagelse, - saa havde vi ladet

49

✂ Krigsraaden forstaa, at vi vilde paatage os at udfylde Pavserne mellem Theen og Fragtskaalenes Vandringer.

✂ Der var nu blevet indbudt en Del Damer og Herrer; men paa Grund af det daarlige Vejr og andet lovligt Forfald havde, med Undtagelse af en døv Aessor, ingen Andre end vi fem givet Møde. Men hvad gjorde vel det, Julie var der, og det var dog egentlig hende, for hvem vi vilde læse, hende af hvem vi vilde beundres.

✂ Nu! Cactusen stod midt paa Bordet, Krigsraaden og Aessoren sad hver i sin Ende af Sophaen, Julie vandt Garn af en nydelig antik Garnvinde, der havde tilhørt hendes afdøde Moder, og Carl sad hos hende og klippede Vindsier med en umaadelig Havesaks. Vi andre dreve lidt ulykkelige omkring, fortabte os i Billederne paa Væggen, talte Striberne i Tapetet, gennemgik Visitkortene, løftede paa Rullegardinet for at se, om det var stjernelyst, og hørte uagtet al denne Travlhed dog hvert Ord, der blev sagt i Stuen, saa vi kunde le, naar Aessoren var vittig.

✂ Endelig var Julie saa venlig at anmode Povl om at begynde, og han læste da:



## EFTERAAR

☒ Skoven staar i sin fejreste Dragt,  
Frugter er komne til Blades Pragt,  
Rigere mægter den aldrig sig smykke,  
Nærmere kan den mod Maalet ej rykke,  
Maalet er naat.

50

☒ Høstvind kommer med Lumskhed og List,  
Kysser hvert Blad, der hænger paa Kvist,  
Bringer en Hilsen fra Vaarvinde milde,  
Minder det træds om 'den Tid det var lille,  
Løvspringets Tid.

☒ Længselsfuldt mindes nu hvert et Blad  
Tiden, det drømte i Knoppen glad,  
Mindes det Nu, da befriet det strakte  
Ud mod det Lys sig, der venligt det vakte,  
Kysset' det grønt.

☒ Om vil det leve den Tid, der svandt hen,  
Lyst nu for Vinden det flagrer igjen;  
Ej har dog Vaarfarvens Friskhed det vundet,  
Visnet det hænger, dets Farve er svundet,  
Maalet var naat.

☒ Høstvind kommer sin hærjende Gang,  
Tuder for Blade sin spottende Sang:  
"Gaar I i Barndom, saa er I for gamle,  
Ned skal I Alle fra Grenene ramle,  
Maalet er naat."

☒ Løvet nu falder, dog Blade smaa,  
Ret som om atter i Knop de laa,  
Rulle sig sammen, skjøndt revne fra Kviste,  
Holde ved Drømmene fast til det Sidste,  
Drømme om Vaar.

☒

☒ "O ja! o ja!" sukkede Aessoren, "Efteraaret er en meget melancholsk Aarstid og usund, meget usund!"

☒ Jesper saa medlidende over paa Sophafolkene, smilede til Julie og læste:

51

☒

## STEMNINGER

☒

☒ I Rummet det vældige vugges  
Vor Jord som paa Havet et Blad,  
Og jeg er et Støvgran, der glimter  
"Gud" ved i Lyset af hvad?  
Og dog er det hele Solsystem,  
Der vugges i Æthrens Bad,  
En Krusning i mine Tankers Hav,  
Kun lille, og kruset af hvad?

☒

☒ Med store Tanker har jeg levet,  
Og dybe Stemninger mig bar  
Saa tidt til Aandens lyse Rige,  
Hvor Sandhedssolen funkler klar.

⌘ Paa Skjønhedshavet har jeg vugget  
Og lyttet til dets Vovers Klang,  
Og Dybets fine klare Perler  
Jeg dristig hented paa min Gang.

⌘ Rigt var mit Liv paa Sorg og Smerte,  
Men og paa Fryd selv i dets Kval,  
Og blev jeg slaaet i dets Kampe,  
Jeg vandt og Sejre paa dets Val.

⌘ Og dog, hvor gjerne veg jeg ikke  
Min Plads i denne stolte Dands,  
Og gav med Glæde Aandens Vælde  
Bort for en Bondes sløve Sands.

52

⌘ O, hvilken Ro dog kun at tænke  
Paa hvad et søvnigt Blik kan se,  
Hvad Værd ej har, værdifuldt finde,  
Og dumt ad Aandens Tale le.

⌘ Og saa tilsidst henslumre rolig  
Med Drøm om Himlens Fryd og Mag,  
Om Gjensyn med afdøde Koner  
Og Haab om Søndag hver en Dag,

⌘

⌘ "Det minder mig ganske om den Tid jeg gav mig af med Botanik," udbrød Krigsraaden, "der var saa megen Tale om, at dobbelte Blomster vare vanskabte, og jeg kunde aldrig se paa en Rose uden at pille den fra hinanden for at se al den Støvdragerjammerlighed, der gjemtes bag de kjønne Blade. Da længtes jeg ogsaa efter min gamle Bondeforstand, nu har jeg den - Gudske lov!"

⌘ Julie bad nu Per at glæde os med Et eller Andet. Per sad og saa paa sine Støvler og lod meget overrasket og meget uvillig. Da han var færdig med dette Forspil, begyndte han:

⌘

## EN ARABESK

⌘ Har du faret vild i dunkle Skove?  
Kjender du Pan?  
Jeg har følt ham,  
Ikke i de dunkle Skove,  
Medens alt Tiende talte,  
Nej! den Pan har jeg aldrig kjendt,  
Men Kjerlighedens Pan har jeg følt,  
Da tav alt Talende.

53

⌘ I solvarme Egne  
Vokser en sælsom Urt,  
Kun i dybeste Tavshed,  
Under tusinde Solstraalers Brand,  
Aabner den sin Blomst  
I et flygtigt Secund.  
Den ser ud som en gal Mands Øje,  
Som et Ligs røde Kinder.  
Den har jeg set  
I min Kjærlighed.

⌘ Hun var som Jasminens sødtduftende Sne,  
Valmueblod randt i hendes Aarer,  
De kolde, marmorhvide Hænder  
Hvilede i hendes Skjød

Som Vandlilier i den dybe Sø.  
Hendes Ord faldt blødt  
Som Æbleblomstens Blade  
Paa det dugvaade Græs;  
Men der var Timer,  
Hvor de snoede sig kolde og klare  
Som Vandets stigende Straale.  
Der var Suk i hendes Latter,  
Jubel i hendes Graad;  
For hende maatte Alt bøje sig,  
Kun Tvende turde trodse hende,  
Hendes egne Øjne.

☒ Af den giftige Lilies  
Blændende Kalk  
Drak hun mig til;  
Ham der er død,  
Og ham der nu knæler ved hendes Fod.  
54 Med os Alle drak hun  
- Og da var Blikket hende lydigt -  
Løftets Bæger om usvigelig Troskab  
Af den giftige Lilies  
Blændende Kalk.

☒ Alt er forbi!  
Paa den snedækte Slette  
I den brune Skov  
Vokser en enlig Tjørn,  
Vindene eje dens Løv.  
Et for et,  
Et for et,  
Drypper den de blodrøde Bær  
Ned i den hvide Sne;  
De glødende Bær  
I den kolde Sne. -

☒ Kjender du Pan?

☒

☒ Per saa bifaldsfordrende hen paa Julie, og hun nikkede venligt til ham med Begejstring i Blikket, men ikke ubetydeligt forvirret, thi hun havde hele Tiden, mens Per læste, hvidsket med Carl og saaledes neppe hørt et eneste Ord.

☒ Assessoren lo og hostede og raabte: "Superbt, superbt, ikke sandt, Krigsraad? Fortrinligt, i Sandhed fortrinligt!"

☒ Krigsraaden vendte sig mod Per og sagde lidt forlegent: "Ja, De maa virkelig undskylde mig; men jeg kunde Gud hjælpe mig

55

☒ ikke forstaa det, men det lød overmaade dejligt."

☒ "Netop!" udbroød Jesper, Mads og Povl paa en Gang og antydede ved deres Armbevægelser, at de havde en hel Del at sige om den Sag, men afbrødes heldigvis ved, at Pigen bragte Aftenberlingen ind. Selvfølgelig lagde Avisen Beslag paa Alles Opmærksomhed; men den Ting er ikke til, man jo omsider bliver kjed ad, og Jesper anmodedes om at læse. Han foldede meget langsomt sit Manuscript ud, saa længe mørkt frem for sig og tog saa fat paa:

☒

## UDLÆNDINGE

☒ Det hænder undertiden, at Frø fra sydlige Lande af Vind og Vove føres op til Nordens Kyster, og stundom spirer det; men Luften er den fremmede Plante for kold, det stærke Strandgræs tager Væksten fra den og skygger over den, og al den Skjønhed, den i sit Hjem havde mægtet udfolde, kan kun et Forskerøje ane i den

forkrøblede Stængel og de gule hængende Blade. Det er to saadanne Planter, jeg vil vise dig; men vil nu du være Forskeren, der i den kuede Vækst aner den ranke Stamme, Løvets grønne Fylde og Blomsternes Farvepragt, og saaledes give dem et Skjær af det Skjønhedsliv, det blev dem nægtet at føre?

☒ Det var da i en jydsk Landsby paa et stort Sonimermarked. Midt paa Pladsen stod en

56

☒ Liremand, Karle og Piger i Kreds om ham, fortabte i det Tonehav, der strømmede ud over dem, glade, men med alvorfulde Miner, saaledes som det sømmer sig for voksne Folk. Dog var der En, som helt og aabent hengav sig til Tonerne; han nynnede saa smaat med, slog med Hovedet, gjorde nu og da et Dandsetrin og vendte sig med glade, forundrede Øjekast snart mod En, snart mod en Anden, som vilde han sige: "kan I da blive staaende?" og deres rolige Blikke svarede ham det bestemteste Ja, og smaa Smil tilføjede endog en stille Tvivl om hans Forstand. Med et blev han, helt ovre paa den anden Side, en Pige var, som stod med halvtlukkede Øjne og vuggede Hovedet i Takt. Han fór over mod hende, greb hendes Haand, og snart svingede de rundt paa Græsset. Det var ikke nogen Dandsemelodi, der lød just i dette Øjeblik, men den Dands, de improviserede, gik med et Liv og en Sikkerhed og sluttede sig saa nøje til Melodien, som var det Hele dem Begge Noget gammelt og velbekjendt.

☒ "Det er da sært, de saadan vil dandse," hvidskede en ganske ung Bondepige til en ældre.

☒ "Aa hvad! der er jo Ingen af dem, der er af Folk."

☒ "Hvordan det?"

☒ "Aa, han er jo opfødt i Fattighuset, hans Moder kaldte de Grethe Rakker, og hun var nok en Kjæltringpige."

57

☒ "Men Pigen?"

☒ "Du kan nok se, at hun er af de Sorte, hendes Fader var Sergeant ved Spaniolerne."

☒ Men de to Glade, der havde fundet hinanden, vilde ikke skilles. En Maaned efter lode de sig vi. De havde ingen Slægt og hvad de ejede var kun Lidet, dog saa meget, at en Mand derfor overlod dem et lille Hedehjørne, hvorpaa der laa en Høj. Højen fik de indrettet til Hus; men Heden blev aldrig Have, som de først havde tænkt; thi Jens vilde hellere tjene Brødet ved at spille paa Clarinet end ved at grave, og Karen vilde før spinde end luge. Her levede de nu meget lykkeligt, og da Sommermarkedet kom igjen, tog Jens derhen med sin Clarinet; men Karen maatte blive hjemme; thi der var en Tredie i Højen, der ikke kunde raade ene.

☒ Aarene gik, og den Lille, Else havde de kaldt den, voksede sig smuk og klog og tumlede sig lystigt fra Morgen til Aften mellem de brune Lyngbuske.

☒ Pludselig blev hun meget syg, Dage og Nætter sad Forældrene ved hendes Leje; men Sygdommen veg ikke.

☒ Endelig vaandede hun sig i den sidste Kamp; Jens flygtede forfærdet udenfor, men Moderen bad sit Fadervor, og da hun mærkede, at det ikke raabte om det, hun dette Øjeblik ene søgte, saa gav hun selv Ord til Bønnen og bad: "Vorherre! jeg ved, at du er en god Mand, og har vi været for glade og ikke tænkt nok paa dig, saa maa du nu

58

☒ ikke være for streng ved os; tag ikke mit Barn fra mig! kan du ikke lade os faa det, som vi havde det, saa lad mig blive syg, det er jo os Store, der skal rammes, ram os saa, men lad ikke mit uskyldige Barn lide!"

☒ Men Barnet vred sig i Dødssmerten, og Moderen skreg i Fortvivelse: "Hold op, Vorherre! lad ikke Sygen tage saaledes i hende, hjælp hende, se, hvor hendes Hænder knytte sig, se, hvor hendes Øjne se paa mig om Hjælp! o Gud, det er Synd af dig!"

☒ Men Barnet døde.

☒ Dagen efter gik nu Jens til Præsten og bad ham, om Barnet maatte blive begravet i Heden, lige udenfor Højen, der havde det havt sine lykkeligste Timer og der vilde det vist helst ligge nær ved dem; Kirkegaarden kjendte det slet ikke Noget til, og der vilde de saa nødtigt have det hen mellem lutter Fremmede. Præsten søgte nu at gjøre ham begribeligt, at Kirkegaarden var det eneste rigtige Sted at ligge, naar man var død, og at den kristne Kirkes Børn ikke kunde begraves i uindviet Jord som andre Hedninger.

☒ Præsten fik da sin Villie.

☒ Sorgen gjorde det nu en Stund mørkt for dem; men de vare unge, og Livet fik atter Lys og Lød. De flyttede bort fra Egnen ind til Kjøbstaden, hvor Jens blev ansat ved nogle Dandseboder og Karen fik nok at spinde.

☒ Der var dog ogsaa Dage, hvor de optraadte sammen, og til disse længtes de som

59

☒ Børn. Naar der nemlig var en eller anden Fest i Byen, der skulde være rigtig straalende, saa bestilte man Parret til at gjøre Musik, og hvor var det da ikke morsomt for kloge Folk at se den gale Jens Clarinet kaste kjelne og beundrende Blikke til sin Kone, medens hans Fingre smuttede henover Hullerne paa Instrumentet, som var det en Mandolins Strenge, de behandlede, og hvor uendelig komisk var det ikke at se Karen, en gift Kone, ryste, svinge og slaa en uhyre Tambourin, og endelig hvilken Masse Indfald blev der efterhaanden ikke at mindes og at gjentage, eftersom Aarene led, thi der blev ingen Vittigheder glemte, og Jens og Karen bleve ved at optræde, længe efterat deres Haar var begyndt at graane.

☒ Men anden Gang vilde Døden gjeste deres Hjem og sendte sin Tjener Sot at berede den Vejen. Karen var syg, meget syg, og Jens sad hos hende, naar han ikke var ude at søge Raad; thi Alt, hvad der hed Læge, klog Kone og klog Mand i flere Miles Omkreds hentede han til den Syges Seng, og lovende dem Alt, hvad han ejede, tiggede han dem paa sine Knæ om at gjøre Karen rask.

☒ Men Karen døde.

☒ Aftenen var mild og stille. Jens hentede Tambourinen, lagde den i den Dødes Hænder, tog saa sin Clarinet frem og spillede de Melodier, hun mest havde elsket; først spillede han en lille Sang, og Ordene klang om ham saa tunge og vemodige:

60

☒ "Det var en Lørdagften, Jeg sad og vented' dig, Du loved' mig at komme vist, Men kom dog ej til mig."

☒ Saa spillede han den sæere Dands, som hun altid vilde høre, men Bønderne aldrig vilde dandse efter, fordi den Ingenting lignede, som de sagde.

☒ Men Nabokonen hørte Musikken inde hos den Døde, hun gik straks ind til Jens, og med Forargelsens hele Pathos raabte hun: "hvad er du dog for et Menneske! sidder du ikke her og spiller Dandse ved din Kones Lig!"

☒ Jens saa forundret paa hende.

☒ "Ud med dig! hverken for Gud eller Mennesker kan jeg forsvare at lade dig blive her hos Liget."

☒ Og Jens gik ud og drak sig fuld. Men det var det Første, man kunde forstaa af Alt, hvad han havde gjort, og Folk sagde, at den gale Jens Clarinet var bleven klog, da hans taabelige Kone døde.

☒ Men Jens blev ved at drikke.

☒

☒ Der blev meget stille i Stuen, hvad der gjorde Julie og Carl meget forlegne, da de ikke vidste hvorfor. Carl vilde sige Noget, men vidste ikke hvad, saa væltede han en Frugtskaal, og leende tumlede hele Selskabet omkring efter trillende Æbler og hoppende Valnødder. Nu skulde Povl frem; han drak tre Glas Vand og foredrog saa:

61

☒

## GURRESANGE

☒

☒

Valdemar

☒ Den blaalige Dæmring nu dæmper  
Hver Tone fra Sø og Land,  
De flyvende Skyer har lagt sig  
Til Hvile ved Himlens Rand,  
I lydløs Tyngte samlet

Er Skovens luftige Bo,  
Og Søens klare Bølger  
Har vugget sig selv til Ro.  
I Vesten kaster Solen  
Sin straalende Purpurdragt,  
Saa drager den over sig Bølgen  
Og drømmer om Dagens Pragt.  
Ej mindste Løv sig rører  
Og kalder paa min Sands,  
Ej mindste Tone klinger  
Og vugger mit Sind i Dands,  
Nej, hver en Magt er sunken  
I egne Drømmes Elv,  
Og skyder mig blidt og stille  
Tilbage til mig selv.

|X

|X

#### TOVE

⌘ O, naar Maanens Straaler milde spille,  
Naar omkring mig Alt er tyst og stille,  
Da er Vand mig ikke Søens Vove,  
Træer ej de dunkle, tavse Skove,  
62 Sky ej, hvad mig Himlens Hvælving dølger,  
Dal og Bakke ikke Jordens Bølger,  
Form ej Form og Farven ikke Farve,  
Alt: et Udtryk for hvad Gud har drømt.

|X

|X

#### VALDEMAR

⌘ Ganger, staar du nu og drømmer!  
Nej, jeg ser det, Vejen strømmer  
Hurtig bort dig under Hoven.  
Stærkere dog frem du sprænge,  
Du er endnu midt i Skoven,  
Medens jeg dig ventet længe  
Har ved Gurre Borgeled.  
Skoven slipper, alt jeg øjner Tovelilles fagre Bur,  
Skovens Træer bag os glide sammen til en dunkel Mur;  
Men end vildere du jage!  
Ser du Skyens Skygge trække  
Over Mark og Mose frem?  
Før den Gurres Grund kan række,  
Maa vi staa ved Toves Hjem.  
Før den Tone, som nu klinger,  
Gaar for Evighed til Ro,  
Maa dit rappe Hovslag ryste  
Gurre-Borgens lille Bro;  
Før det Blad, der falder,  
Bækkens Bølger naar,  
Maa din Vrinsken gjalde  
Lydt i Gurregaard.  
63 Skygge kom og Tone dø,  
Dyk dig Blad i Vove,  
Volmer ser sin Tove!

|X

|X

#### TOVE

⌘ Stjerner juble, Søen lyser,



Trykker sit bankende Hjerter mod Kyst,  
Løvet nynner, Duggen dandser,  
Vinden sig kaster saa kaad til mit Bryst.  
Vejrhanen synger og Taarnene nikke,  
Svendene spanke med flammende Blikke,  
Ternerne dæmpe med Haanden forgjeves  
Barmen, der sælsomt uroligen hæves.  
Roserne stirre med Haand over Bryn,  
Faklerne hjelpe det daarlige Syn.  
Skoven nu aabner sit Ly,  
Hundene glamme i By,  
Stien, i stedse nærmere Bølger,  
Vugger den dristige Rytter mod Havn,  
Og i den næste Stigning, som følger,  
Slynger den ham i min aabnede Fav.

|X

## Mødet

|X

### VALDEMAR

|X Ej dandse de Engle for Herren saa herligt,  
Som Verden nu dandser for mig!  
Et juble for ham de mer ydmygt og kjerligt  
End Valdemars Hjerter for dig.  
64 Men stoltere satte ej heller sig Krist  
Hos Herren, og lo ad sin Kvide,  
End Valdemar, glemmende Kummer og Tvist,  
Sig sætter ved Tovelils Side.

|X Ej længes de Sjæle for Himmerigs Mure  
Mer efter at svinge sig ind,  
End Valdemar, da han fra Øresunds Kure  
Saa Gurrens guldglimtende Tind.  
Og ej vil jeg bytte dets fredsæle Vang  
Og Perlen den lønligen varer,  
For Himmerigs Glands og bedøvende Klang  
Og alle de Helliges Skarer.

|X

### TOVE

|X Nu siger jeg dig for første Gang:  
"Kong Volmer, jeg elsker dig."  
Nu kysser jeg dig for første Gang  
Og slynger min Arm om dig.  
Og siger du, at jeg det før har sagt  
Og at du til Kysset er vant,  
Saa siger jeg: "Kongen han er en Nar,  
Der mindes forfængelig Tant."  
Og siger du, saa er jeg selv slig Nar,  
Saa siger jeg: "Kongen har Ret,"  
Men siger du, at jeg det ikke er,  
Saa siger jeg: "Kongen er slet."  
For alle mine Roser har jeg kysset ihjel,  
Alt mens jeg tænkte paa dig.


|X

### VALDEMAR


|X Det er Midnattens Stund,  
Og usalige Slægter  
65 Staa frem af glemte, sunkne Grave,  
Og de stirre med Længsel

Paa Borgens Kjerter og Hyttens Lys,  
Og Vinden ned over dem  
Spottende ryster  
Harpestøt og Bægerklang  
Og Elskovssange.  
Og svindende de sukke:  
"Vor Tid er forbi!" -  
Mit Hoved vugges paa levende Bølger,  
Min Haand fornemmer et Hjertes Slag,  
Ned over mig livssvulmende strømmer  
Kyssets glødende Purpurregn.  
Og min Læbe jubler:  
"Det er min Tid nu!"  
Men Tiden flygter,  
Og jeg skal færdes  
Ved Midnatstide  
En Gang som død,  
Skal samle Ligdragten om mig tæt  
Mod de kolde Vinde,  
Og liste mig frem ved sildig Maane,  
Og smertebunden  
I Muldet riste  
Med sorte Gravkors  
Dit kjære Navn,  
Og synkende sukke:  
"Vor Tid er forbi!"

  
TOVE

 Du sender mig et Elskovsblik  
Og sænker saa Øjet.  
66 Dog Blikket trykker din Haand i min,  
Og Trykket dør;  
Men som et elskovsvækkende Kys  
Du lægger mit Haandtryk paa min Læbe.  
Og du har for Døden et Suk,  
Naar et Blik kan opstaa  
Som et flammende Kys!  
De lysende Stjerner paa Himlen hist  
Vel blegne hver Gry,  
Men blusse dog hver en Midnatsstund  
I evig Pragt.  
- Saa kort er Døden  
Som rolig Slummer  
Fra Kveld til Gry,  
Og naar du vaagner,  
Hos dig paa Lejet,  
I nyfødt Skjønhed  
Du straalet ser  
Din unge Brud.  
Saa lad os da tømme  
Den gyldne Skaal  
For den mægtigt forskjønnende Død;  
Thi vi gange til Grav  
Som et Smil, der dør  
For et saligt Kys.

  
VALDEMAR

 Vidunderlige Tove!  
Saa rig ved dig er jeg nu,  
At end ej et Ønske jeg ejer.  
Mit Bryst er saa let,  
Min Tanke saa klar,  
67 En vaagen Fred er over min Sjæl.

Der er saa stille i mig,  
Saa sælsomt stille.  
Læben vil bygge paa Ordets Bro,  
Men synker igjen til Hvile;  
Thi det er mig som banked mit Bryst  
Ved dit Hjertes Slag,  
Og som mit Aandedrag  
Hæved, Tove, din Barm.  
Og jeg ser vore Tanker  
Fødes og glide sammen  
Som Skyer, der mødes,  
Og samlede vugges de i vekslende Former.  
Og min Sjæl er stille,  
Jeg ser i dit Øje og tier.  
Vidunderlige Tove!

✂

## SKOVDUENS SANG

✂ Gurre Duer! Sorg mig tynger,  
Samlet paa Flugt over Ø,  
Kommer! lytter!  
Død er Tove! Nat paa hendes Øje,  
Det, der var Kongens Dag.  
Stille er hendes Hjerte,  
Men Kongens vugger vildt,  
Dødt og dog vildt!  
Sælsomt lig Baad paa Vove,  
Naar den, Plankerne krummede sig for at favne -  
Snekkens Styrrer - ligger død, hildet i Dybets Tang.  
68 Ingen bærer dem Bud,  
Ufør er Vejen.  
Som tvende Strømme vare deres Tanker,  
Strømme, der fulgtes Side om Side.  
Hvor rinde nu Toves Tanker?  
Kongens i sælsomme Bugter sig vride,  
Søgende Toves,  
Finder dem ikke.  
Vide for jeg, Sorg mig sanked, Meget jeg saa!  
Kisten saa jeg paa Kongens Skuldre,  
Henning den støtted;  
Mørk var Natten, en enkelt Fakkell  
Lyste i Gyden,  
Dronningen holdt den, højt paa Svalen,  
Skjalv for sin Hevn;  
Taarer, som ikke græde hun vilde,  
Funkled i Blik.  
Vide for jeg, Sorg mig sanked, Meget jeg saa!  
Kongen jeg saa i Bondekofte  
Kjøre med Kisten,  
Gangeren, som ham bar til Sejer,  
Maatte den drage.  
Vildsomt vankede Kongens Øje,  
Søgte et Blik,  
Sælsomt lyttede Kongens Hjerte  
Efter et Ord.  
Henning talte Ord til Kongen,  
Blik og Hjerte søgte dog end.  
Kongen aabner for Toves Kiste,  
Stirrer og lytter med bedende Læbe,  
Tove er tavs.  
Vide for jeg, Sorg mig sanked, Meget jeg saa!  
Munken vilde Rebet drage  
69 Ringe Solen ned;  
Men han saa paa Kjøresvenden,

Sorgens Rune til ham talte;  
Solen sank til Klang, som lyder  
Over Jordens Døde.  
Vide for jeg, Sorg mig sanked, Død dertil.  
Helvigs Falk  
I Kongegaarden  
Gurres Due slog.

|X

|X

#### VALDEMAR

|X Herre, ved du, hvad du gjorde,  
Da du Tove fra mig tog?  
Ved du, at det var mit sidste  
Fristed, hvorfra du mig jog?  
Herre, rødmer du ej af Skam,  
Det var den Fattiges eneste Lam!

|X Herre, jeg er ogsaa Hersker,  
Jeg har lært paa Kongestol,  
Man fra sine Undersaatter  
Ta'r ej sidste Glimt af Sol.  
Herre, du er paa vilse Vej,  
Saadan vel knuser, men hersker man ej!

|X Herre, dine Englehære  
Fylde Øret dig med Lov,  
Ingen Ven du har, der dadler,  
Naar du Dadel har Behov.  
Ak, og Ingen er altid klar,  
Herre, lad mig derfor være din Nar!

70

|X

## DEN VILDE JAGT

|X

#### VALDEMAR

|X Vaagner, alle Kong Volmers Mænd!  
Spænder rustede Sværd ved Lænd,  
Henter i Kirker det støvede Skjold,  
Prydet med Mærker af Dyr og af Troid.  
Væk Eders Heste, der græsse i Muld,  
Sæt dem I Siden de Kringler af Guld,  
Sprænger mod Gurreby,  
Det er Dødningegry!

|X

#### BONDENS SANG

|X Klap, klap med Kistelaag,  
Tunge Trin af Nattetog;  
Græstørv skyder af Muld,  
Toften klinger af Guld,  
Klirren og Klappen i Vaabenhus,  
Hvisten og Kasten med gammelt Grus,  
Stenene ramle i Kirkegaardsdige,  
Høgene suse fra Taarnet og skrige,  
Kirkeporten slaar op og i, -  
Ned under Dynen, der for de forbi.  
- Jeg slaar tre hellige Herrens Kors  
For Folk og Hus, for Ko og Hors,  
Tre Gange nævner jeg Frelserens Navne,

Saa skade de ikke min Sæd for en Avne.  
Saa tegner jeg mig paa Ledemod,  
Hvor Herrens hellige Vunder stod,  
71 Da bliver for Elverskud jeg fri,  
For Mareridt og for Troldespi;  
Sidst lægger for Døren jeg Staal og Sten,  
Da voldes slet Ingen i Huset Men.

#### VALDEMARS MÆND

⌘ Vær hilset, Konge, ved Gurre Sø!  
Nu spænde Jagten vi over Ø,  
Vi Pile sende fra strengløs Bue,  
Med Øjne sigte, som ej kan skue,  
Vi Hjortens Skygge med Vunder slaar,  
Og Engvand siver som Blod af Saar.  
Hør Valraven svinge  
Med sorten Vinge,  
Og Løvet skumme om Hestens Bringe.  
Saa skal vi jage, har Somme sagt,  
Hver Nat til Dommedags vilde Jagt.  
Holla, Hest, og Holla, Hund,  
Standser Jagten stakket Stund,  
Her er Slottet, som fordum var;  
Hest skal fodres med Lokes Havre,  
Mand kan æde sit Ry til Davre.

#### VALDEMAR

⌘ Skoven hvidsker med Toves Røst,  
Søen skuer med Toves Øje,  
Stjerner lyse med Toves Smil,  
Skyen svulmer som Barmens Høje.  
Sandserne jage for hende at fatte,  
Tankerne kjerape for hende at samle.  
Men Tove er hist og Tove er her,  
Tove er fjern og Tove er nær.  
72 Er du da, Tove, med Trolddomsmagt  
Bundet i Søens og Skovens Pragt?  
Hjertet svulmer, som skulde det sprænges,  
Tove, Tove, Valdemar længes!

#### CLAUS NAR

⌘ "Aalen hun er en sælsom Fugl,  
Lever som helst i Vandet,  
Vrider sig dog i Maaneskin  
Ofte en Stund paa Landet."  
Det har jeg sunget om Andre en Gang,  
Bedst passer nu paa mig selv min Sang.  
Jeg er ikkun Husmand nu og mit Hus er lille,  
Og skjøndt ej jeg bad en Gjest, leved ganske stille,  
Blev jeg halvvejs dog ædt ud af mit Hus det lille,  
Saa jeg kan ej byde Stort, skjøndt jeg gjerne vilde.  
Dog - den skal faa min Nattero,  
Som kan mig det forklare,  
Hvorfor jeg skal hver Midienat  
Omkring et Vandhul fare.  
At Palle Glob og Erik Paa  
Det skulle, kan jeg godt forstaa:  
De var saa lidet fromme,  
De doble nu, endskjøndt til Hest,  
Om svalest Sted og Døren næst,  
Naar de til Helved komme.

Og Kongen, han som løber gal ved mørke Nattetide  
73 Og raaber paa en Pige, som for Aar og Dage siden  
Med Engle og med Vildgjæs fløj, han maa  
med Rette ride;  
Thi han var altfor raa oprigtig,  
Og man maa være højst forsigtig  
Og tage mægtigt sig i Agt,  
Naar man er Nar hos slig en Magt  
Som ham, der bor hinsides Maanen.  
Men at jeg, Claus Nar til Farum,  
Jeg, som trode, at de Døde  
Vare fri for Legemsmøde,  
At Ens Støv blev Aandens Anker,  
Saa i Fred man sine Tanker  
Kunde samle til den store  
Hoffest, som Bro'r Knud har sagt  
Blæses ind med Guldbasuner,  
Hvor vi Gode vel ved Magt  
Æde Onde som Kapuner,  
Ak, at jeg paa en Fole galen  
Med min Næse vendt imod Halen  
Skal humpe om, mens Folk er i Senge,  
Var ej det for sent, jeg vilde mig hænge. -  
O, men hvor sødt det skal smage forvist,  
Naar jeg nu dog bliver salig tilsidst.  
Vel har jeg syndet lidt mer end de Fleste,  
Kan dog vel snakke mig fra det Meste:  
Hvem gav den nøgne Sandhed Klæder  
Og tog dens Prygl paa Vej og Stræder?  
Jo - ifald der er Billighed til,  
Saa maa jeg bænkes i Himmerigs Sale,  
Naa, hvor jeg der skal Verten bagtale!

74

⌘

#### VALDEMAR

⌘ Nu ler du deroppe,  
Du strenge Dommer!  
Men dette drage du dig til Minde,  
Naar Dommedag kommer:  
En Sjæl er elskende Mand og Kvinde,  
Du rive ikke vor Sjæl i tvende,  
Til Helved mig og til Himlen hende.  
Thi da faar jeg Magt,  
Da splitter jeg din Englevagt  
Og sprænger med min vilde Jagt  
I Himmerige Ind.

⌘

#### VALDEMARS MÆND

⌘ Hanen løfter sit Hoved til Gal,  
Har alt Dag i Kroppen,  
Og Morgenduggen driver rød  
Af Rust, fra vore Sværd.  
Omme er Tiden!  
Graven kalder med aaben Mund,  
Og Jorden suger al lyssky Rædsel.  
Synker, synker!  
Livet kommer i Magt og Glands  
Med Daad og bankende Hjerter,  
Og vi er Dødens,  
Sorgens og Dødens,  
Smertens og Dødens.  
Tilgravs! tilgravs! til drømmesvanger Ro

O, fik i Fred vi hvile!

75

✂

## SOMMERVINDENS VILDE JAGT

✂ Stolt Henrik og Fru Gaaseurt, tag blot Jer i Agt!  
Nu begynder Sommervindens vildene Jagt:  
Søen gnistrer som Sølv i dens Spor,  
Myggene Sivskoven bange forlade;  
Det er meget værre, end I tror,  
Hu, hvor det ler nu i Bøgenes Blade!  
Træk det Grønne om Hagen!  
Der er St. Hansorm med Ildtunge rød  
Og Engtaagen, det er en Sky, der er død;  
Hvilken Bølgen og Gyngen,  
Hvilken Ringen og Syngen:  
Kornvangens Guldaks slaar den lede Vind  
Mod hinanden, saa det klinger;  
Edderkoppen spiller paa sit Strengespind  
Med de lange Ben, saa det springer.  
Duggen triller med Klang fra Tue,  
Stjernesked flyve fra Himmelbue,  
Sommerfuglen flygter med Larm gennem Hækken,  
Frøen springer langt ud i Bækken.  
- Tys! hvad tyder nu dens Færd?  
Hvert et vissent Løv den vender,  
Ak, den søger Eders Frænder:  
Vaarens blaa-hvide Strøm af Blommer,  
Jordens flygtige Drøm om Sommer.  
Længst er de Jord!  
Men nu svinger den op  
Over Træernes Top,  
76 Thi opstanden den tror  
Er det drømfine Flor,  
Og i sælsomme Toner  
Den dem hilser igjen  
I de løvrige Kroner.  
- Se saa! nu er det snart forbi,  
Den hvirvler henad luftig Sti  
Mod Søens blanke Flade,  
Og der i tusind Vovers Dands  
I blege Stjerners Gjenfærdsglands  
Den vugges blidt til Hvile.  
Hvor her blev tyst!  
Ak, var det lyst!  
O sving, Mariehøne, sving dig fra din Blomstertue  
Og bed om fagert Solskinsliv alt hos din fagre Frue!  
Alt dandse Bølgerne om Næs,  
Alt trækker stribet Snegl paa Græs;  
Nu vaagner Skovens Fugleflok,  
Og Blomsten ryster Dug af Lok  
Og spejder efter Sol.  
Vaagner, vaagner, alle Blommer,  
Solen kommer!  
Alt i Øst i Farvestrømme  
Hilse os dens Morgendrømme,  
Snart den af de dunkle Vande  
Smilende opstaar,  
Stryger fra sin lyse Pande  
Rige Straalehaar!

✂

✂ "Uden Kritik til det næste," raabte Krigsraaden.

77

✕

✕ Mads tog en meget tyk Bunke Papir frem, og af mangfoldige Stumper af meget ulige Størrelse og Farve læste han:

✕

## KORMAK OG STENGERDE

✕ Den Kormak, om hvem her skal handles, var Søn af Øgmund Kormakssøn og boede paa den Tid Fortællingen begynder ved Midfjord paa Island med sin Broder Thorgils hos Dalla, deres Moder. Øgmund var da død, og Dalla stod for Gaarden; men da hun alt var gammel, laa Styret mest paa Sønnerne.

✕ Thorgils, den ældste, var tavs og indesluttet, havde baade Greb paa Arbejdet og Lyst til det, blev heri heller ikke hindret af Kormak, som bedre led at trække Tavl end Kvæg, hellere talte med Kvinder end med Huskarle og mere tænkte paa, hvad svundne Dage havde bragt af Sagn og Sange, end paa, hvad kommende vilde bringe af Høst og Fangst. Han var i det Hele ulig de fleste Folk paa den Tid, og det er sandt sagt om ham, at han kun kjendte Fred som Brist paa Strid og jevne Ord som Misvækst paa Kvad.

✕ En Dag hændte det, at Thorgils bad ham gaa til Fjelds efter nogle bortløbne Beder. Kormak gik og kom mod Sengetid til Gnupsdal. Han blev vel modtaget og ført ind i en stor Stue, hvor et Baal brændte. Ved det satte han sig og saa ind i Flammerne, medens 78 han nynnede paa et gammelt Kvæde. Som han nu sad der, gik Stengerde, Datter af Thorkel paa Tunge, der havde sendt hende herhen i Opfostring, forbi Stuen med sin Pige. De saa, der var lyst derinde, og Pigen sagde:

✕ "Hvad Slags Fremmede kan det være? lyster det dig ikke at se ad?"

✕ Stengerde svarede, at hun før havde set Folk. Alligevel gik hun hen til en Luge, der førte ind til en mørk Krog i Stuen og kunde lukkes op udenfra. Hun saa ind, og skjøndt hun vel vidste, at hun ikke kunde sees, blev hun dog ræd derfor og gik fra Lugen. Pigen saa nu ind og sagde: "Lidt Lysteligt er her at se paa; men er du ikke ræd for ham, var det dog altid Tidsfordriv, om du spøjte med ham; han rejser vel imorgen tidligt og kommer dig sagtens aldrig mere for Øje."

✕ Stengerde saa ind: "Manden er fager."

✕ Pigen svarede: "Mig tykkes han led og sort."

✕ "Lidet forstaar du dig paa Fagerhed," mælte Stengerde vredt.

✕ Kormak havde hørt deres Tale, løftede Hovedet og kvad:

✕ "Ofte Pigemunde  
Nævnte Kormak skjøn,  
Nu han tror sig ligne  
Odins yngste Søn;  
Thi sliig Stemme fager  
Maa fra Freja komme,  
Skjønheds Dis, som bedst kan  
Fælde Skjønhedsdomme."

79

✕ Stengerde mælte: "Det er dog en Lyde, at Haaret hænger dig i Øjnene." Kormak kvad:

✕ "Issens Lyng den sorte  
Dækker Tankens Vang,  
Varer Snoge tvende  
Venligt under Hang,  
At ej Møers Hjerte  
Fast de skal omspænde  
Og saa Elskovs Syge  
Dem i Sindet tænde."

✕ Stengerde sagde nu: "Skjønnere er du end de Fleste og snar i Ordvalg; lidet er dog kun Fagerhed og fagre Ord."



☒ Hertil kvad Kormak:

☒ "Mer end skumhvid Bølge  
Frygter jeg din Barm,  
Mer end Tryk af Skjolde,  
Mø, din runde Arm,  
Mer end Stormens Bulder  
Røsten din den klare,  
Og dit Blik det lyse  
Mer end Sejd og Snare."

☒ Stengerde tog til Orde: "Meget ræd maa du være, naar du kan frygte, hvad du aldrig har set og aldrig skal faa at se." Dermed vilde hun gaaet fra Lugen, men da kvad Kormak:

☒ "Brand saa vil jeg tage,  
Dag din Skjønhed faa.  
Ved dens Lys den klare  
Brand vil slukket staa.  
80 Men for mig vil aldrig  
Mere Nat oprinde,  
Thi bestandig skuer  
Jeg den fagre Kvinde."

☒ "Anderledes turde det blive," sagde Stengerde og gik fra Lugen; men Kormak gjorde sig en Brand rede og kvad:

☒ "Skjønheds Skik det aldrig  
Var for Lyset fly,  
Jetter kun og Trolde  
Kaare Mulmets Ly.  
Men har nu en Gyge  
Borget sølvklar Stemme,  
Lykkelig var Kormak,  
Var han bleven hjemme."

☒ Derpaa tog han Branden og gik for Lugen; men Stengerde havde hørt Kvadet og, var gaaet derhen, og da Kormak kom, stod hun for ham i Lugen, hendes Læber bævede, men Barmen vuggede roligt, hendes Kinder blussede, men Blikket var skarpt, skjøndt Graaden ikke var langt borte. Men Kormak lod Branden falde og sagde: "Nu fødtes Kormaks Fremtid!"

☒ Den Nat fik Søvnens kun liden Magt over to paa Gnupsdal, mindst over Kormak, thi alle hans Tanker stevnede fremad og byggede paa hans Skjæbne; men naar de havde samlet den af Lykke og lysende Haab og Kormak ret skulde frydes ved dens Sælhed, saa fore de bort med Lykken og slukkede Haab efter Haab, saa der blev kun idel

81

☒ Tomhed og Mørke. Saaledes gik da Natten; men mod Morgen blev han roligere, og efter Davre gik han udenfor.

☒ Stengerde saa ham fra Fruerstuen og talte ned til ham: "Rider I nu fra Gnupsdal?"

☒ "Hellere blev jeg og drog Tavt med Eder," svarede Kormak.

☒ "Gjæst maa føjes," mælte Stengerde.

☒ Saa satte de sig ved Tavlet inde i Storstuen. De spillede nu en Stund tavse.

☒ "Fagert Møde," begyndte Kormak, "havde jeg igaar i denne Stue; men kort var det, dog var det min egen Skyld."

☒ "Hvordan skiltes I da?"

☒ "Det er det, jeg ikke ved tilfulde; hun gik vist vred."

☒ "Det var da en Kvinde - Kvindevrede er lig Sommerfrost, den varer en Nat, og saa er den forbi."

☒ "Men Sommerfrost kan dræbe de Spirer, der kunde baaret fagre Blomster og rig Frugt."

☒ "Det hænder; men er Dagen blid og varm, gjør den vel Nattens Skade god igjen."

☒ "Men Urten faar dog aldrig rigtig Grøde."

☒ "Tidt trives det netop allerbedst, der fares ilde med, mens det er spædt."

☒ "Men Stengerde, om der nu ingen Spirer var?"

☒ "Saa tog ingen Skade."

☒ "Stengerde! var der Spirer?"

☒ "Det er jo Sommer."

☒ "Vil de trives?"

82

☒ "Naar de vares vel."

☒ "Ville de vorde varede vel?"

☒ "Det raader Dagen for."

☒ "Saa er Kormak ikke ræd."

☒ Dermed tog han Farvel og red til Midfjord; men der meldes Intet om, at Thorgils fik sine Beder igjen.

☒ Kormak for nu ofte til Gnupsdal. Dette kom ud blandt Folk og naaede Thorkel paa Tunge. Han blev kun lidet glad derved og tog Stengerde hjem.

☒ Nu varer det en Stund, inden de sees; det bliver endelig Kormak for længe, og han rider til Tunge.

☒ Da han nu er kommet Vejen frem, staar Stengerde i Løggaarden og narrer sine Høns med Blomster, hun river af Diget.

☒ Kormak lister sig ind derunder og fanger i Haanden en stor Bunke, hun kaster ud.

☒ Han kvæder:

☒ "Fager Blomsterbølge  
Over Diget faldt,  
Skjøn slig Hilsen være  
Maa for ham, den gjaldt.  
Men sig bedre lønne  
Maa bag Diget fange  
Kyssebær saa søde,  
Blikkeblomster mange."

☒ Derpaa sprang han over Diget, men Stengerde havde fjælet sig bag en Hyld. Kormak saa længe efter hende, da lo hun og raabte: "Du skulde biet med at synge, til du var kommen over."

83

☒ De taltes da længe ved; saa sagde Stengerde: "Gaar du nu ind til Thorkel?"

☒ "De er der, som hellere se mig end han," svarede Kormak.

☒ "Dog maa du tale med ham; thi han er den, der raader over mig," sagde Stengerde og saa stift paa Kormak.

☒ Han forstod Tanken, der havde baaret Blikket; den voldte ham Smerte; han stod hastigt op, gik ind til Thorkel, friede, som Skik var, og enedes de da vel derom.

☒ De Ord sagde han nu til Stengerde, at det bares ham for, at han hidtil havde sunget paa den anden Side Diget og først i Dag var kommet over; men end saa han hende ikke; saa red han hjem igjen.

☒ Ved Midfjord sagde han dem da, at han havde talt med Thorkel. Det var dem ikke ret til Maade. Dalla sagde ham, at han og Stengerde kun lidet passede for hinanden, og Thorgils mente, at det var altfor tidligt at binde sig. Kormak hørte paa det og bad saa Thorgils tage til Tunge og aftale Alt Thorkel og ham imellem.

Selv tager han sig nu af Gaarden, er altid i Marken ved Arbejdet, taler lidt og kvæder aldrig, og er det for Alle, der kjende ham, som var han bleven en hel Anden.

☒ Saa lider Tiden, og der er ikke langt til Brylluppet.

☒ Da hænder det en Nat, at der er stor Varme i Luften, og Kormak lægger sig oppe paa Høloftet for at hvile svalt.

84

☒ Hvad her nu er overgaaet ham, om han er bleven hjemsøgt af vildende Drømme, eller onde Vætter have gjort ham. Skade, vil ikke falde let at raade; men det er næsten at tro af det underlige Kvad, han stundom, naar hans Sind var tungt, lod Thorgils høre.

☒ Dette er nu Kvadets Begyndelse:

☒ "Udfra Høloftslugen  
Stirred Øjet mat,  
Saa, hvor Aaen glimted  
I den lune Nat,  
Skued Taagens Bølger  
Op af Enge vælde,  
Og langt borte saa det  
Gnupsdals spidse Fjelde.

☒ Navnløs Tavshed hused  
I mit unge Bryst,  
Hjertet som en Dravge  
Sad derinde tyst;  
Alle mine Tanker  
Laa i Taage bundne,  
Mindets Havn og Haabets  
Bavne var forsvundne.

☒ Men nu Blikket vanked  
Over kjendte Sti,  
Hver en Busk og Tue,  
Som det gled forbi,  
Kjendinger og Mærker  
Var til det forsvundne;  
Mindets Havn og Haabets  
Bavn var atter fundne.

☒ Mine Gnupsdalssange  
Lød for mig igjen:  
"Elskofsflugt vi flyve  
Ingenvegne hen,  
85 Under Frejas Lofte  
Vi paa Vinger hvile,  
Alle Jubeltoner  
Frem imod os ile."

☒ Men fra Tunge svared'  
Pigen mig igjen:  
"Elskofsflugten flyve  
Vi mod Maalet hen,  
Gjennem Frejas Lofte  
Jublende vi glide,  
Thi vor Lykke vinker  
Paa den anden Side.""

☒ Saa er det, der følger Vers, som Faa mindes helt og Ingen tilfulde fatte; men det synes det dog, at de melde: at han enten drømte eller bildte sig ind, at han saa Stengerde i al hendes Skjønhed, og at der kom Hede i Blodet, saa han krænkede hende, og saa gled Drømmen eller Synet fra ham og Angeren ned over ham, og han blev saa særsindet og betagen, at han ikke kunde mindes Stengerdes Træk, hvormeget han end tænkte derpaa.

☒ Ihvor det saa er, er det dog vist, at han i mange Nætter og Dage flakkede om paa Fjelde og Udmarker, og

da han kom hjem igjen, bar han sig som En, der kun havde halv Raadighed over sit Sind. Baade Kvad og Omtanke var som sejdet ham fra, og først Uger efter blev han Mand igjen.

☒ I de Dage, han for vidløs om paa Fjeldene, falder Brylluppet; men der kom ingen Brudgom hverken første eller anden Dag, og derom var nu alle Stengerdes Frænder 86 enige, at dette var en stor Skam, der var overgaaet baade dem og hende.

☒ Paa den Tid sad ved Hrutafjord en Mand, der kaldtes for Holmgangs-Berse, Enke. Berses Omgang var kun lidet søgt, for saa hidsig og stridslysten var han, at det at tale til ham næsten var som at pæle af til Kamp. Af Skjaldekunst led han kun Nidviser, og Lovene saa han kun an for urimelige Skikke, der lagde sig i Vejen for Folks Gammen. Ham lod Thorkel byde Stengerde til, og da han vidste, at Kormak skulde havt hende, fandt han, at det Smykke, der var sluppet en Mand af Hænde, vilde skjære ilde i Øjnene i anden Mands Haand, og Handelen blev da sluttet, og Brylluppet stod.

☒ Men Død og Gifte er Herredsrygte, og elskende Hjerter er altid Grander, saa den Sag kunde da ikke gaa Kormak helt forbi. Han stod just og bødede paa en Lervæg, da det meldtes ham. En Stund blev han ved med Arbejdet; men paa en Gang satte han begge Hænder mod Væggen og trykkede den ind; derpaa vendte han sig mod den, der havde bragt Rygtet i Gaarde, og kvad:

☒ "Ej er Tid at bøde  
Nu paa revnet Hus,  
Kormaks fagre Lykke  
Sunken er i Grus.  
Ringe er den Glæde,  
Lunt bag Væg at hvile,  
Medens ude Stimænd  
Med Ens Eje ile."

87

☒ Thorgils kom til og mælte, af nu maatte

☒ de vel lede deres Sværd frem, siden Kormak havde fundet sine Kvad. Kormak sang:

☒ "Hvilet har det Rygte  
Vist i hver en Vraa,  
Træt af al den Kummer,  
Som det drager paa.  
Nu paa rappe Foler  
Maa vi hurtigt fare.  
Spildte Tid skal Hestens  
Hove sammenspare."

☒ Rede de da med stort Følge til Tunge. Men Berse sad alt i god Behold med Stengerde paa sin Gaard. Kormak kvad da:

☒ "Nu skal Berse favne  
Lyse Mø med Lyst,  
Mig vil Sorgen svarte  
Trykke til sit Bryst.  
Skjønt skal han paa Lejet  
Hendes Røst fornemme,  
Grumt mig holde vaagen  
Sildig Angers Stemme."

☒ Saa rede de hjem igjen.

☒ Som Berse havde tænkt, bragte Stengerde ham en stor Medgift af Strid, og nu følger megen Ufred mellem ham og Kormak og Begges Frænder. Dermed gaar saa Tiden.

☒ Da falder det sig en Dag saaledes, at Stengerde er ude paa Fjeldene at sanke Urter til Farvning og møder Kormak. Det bliver saa et langt Ordskifte.

☒ Saa siger Stengerde: "Hvad Hinder havde du vor Bryllupsdag?"

88

☒ "Det vil du knap forstaa, og det er tungt for mig at tale om, thi hvad den Gang var mig som høje Fjelde, er

mig nu som løse Sandtuer."

☒ "Kormak! vilde du ikke ægte mig?"

☒ "Det vilde jeg, Stengerde, men jeg led ikke, du talte om det, og Meget drog de Ord ned over mig."

☒ "Skjalde er nok skjøre Varer!"

☒ "Hvor lider Berse?"

☒ "Han er ikke Skjald."

☒ Kormak stod nu en Stund tavs og saa paa Stengerde, saa kvad han:

☒ "Samled Odin alle  
Asekvinders Blod,  
Vakte det ved Runer  
Til en Kvinde god,  
Skulde saa som fagrest  
Guder hun fortrylle,  
Fik din Ham hun laane  
Og i den sig hulle.

☒ Mide Norner vilde,  
Jeg Stengerde fandt;  
Norners Hu sig vendte,  
Berse hende vandt.  
Og min Fremtid, gryet  
Til en Vaardags Lykke,  
Til en Høstnat kvæded.  
- Alt dens Taager trykke.

☒ Dog, som her jeg stander^  
Kuet, mat og mod,  
Magt og Sejer ruger  
I mit Skjaldeblod,  
Thi om end en Anden  
Dig som sin kan favne,  
Evig mine Kvad dog  
Samler vore Navne.

89

☒ Tak for lødrig Glæde,  
Tak for Kummer bleg.  
Tak, for du mig elsked',  
Tak, for du mig sveg.  
Tak for rige Toner  
I ufødte Sange,  
Tak for hver en Hæder,  
Jeg paa Jord skal fange."

☒ Derpaa gik han hurtigt bort, og hun stod længe og saa efter ham. Straks efter kom Berse til og satte sig lidt borte; han havde set Kormak og sagde: "Var det om Jert Bryllup, I talte? Stakkels Knøs! liden Glæde er der i Mindet om det Faar, Ulven har taget."

☒ "Ti stille, Berse!" mælte Stengerde, "han er bedre Mand end du."

☒ "Ja til at finde paa Kvad."

☒ "Ja, Berse; men det er noget Stort at være Skjald."

☒ "Vist saa! - du er klogere, end du snakker til; - og fager er du! Kom hen til mig!"

☒ "Du er gammel, Berse!"

☒ "Hvi siger du det? Kom hen til mig!"

☒ "Du er gammel, Berse, og jeg skal vare dig og være dig god."

☒ "Det skal jeg elske dig for."

☒ "Nej, saa Farvel, Berse!"

☒ "Men har du da endnu Kormak kjær, efter alt, han har voldet dig?"

☒ "Han og jeg er nu en Gang gaaet fejl af hinanden; men endnu kan vi raabe hinanden til."

☒ "Han har da snakket mig dig fra?"

☒ "Fra dig; men ikke til sig."

90

☒ Saa gik hun fra Berse hjem til Tunge, og Thorkel maatte se at ordne Alt paa det Bedste med Berse.

☒ Til Tunge kom der ofte Folk fra Sunnudalen, da de havde megen Slægt der. Rigest Mand i Dalen var Thorvald Tinten, og han tog altid ind hos Thorkel. Thorvald var en vidtberømt Skjald; hans Kvad vare meget ansete, men Faa kunde huske dem; hans Gaard var den skønneste videnom, og i hans Storstue stode kostelige Bægre af Guld, han havde faaet af Konger og Jarler i Skjaldeløn. Hans Venner vare alle gamle Folk, og de roste ham højlig for hans Klogskab og Sindighed; men de Unge i Dalen sagde oni ham, at han gik, som havde han Skjørter om Benene, og at hans Forstand paa Vaaben var saa stor, at han troede, der holdtes om Sværdodden og sloges med Hjaltet.

☒ Thorvald traf tidt sammen med Stengerde, talte altid længe med hende og sagde hende sine Kvad. Saa bejlede han en Dag til hende hos Thorkel. Thorkel sagde, det var ham med, men viste ham til hende selv.

☒ Stengerde sad ved Væven og sang. Som Thorvald traadte ind til hende, holdt hun op og sagde: "Thorvald! er det noget Stort at være Skjald, og er Skjaldskab mer end Manddom?"

☒ Thorvald svarede hastigt: "Du kjender jo Kvadet:

91

☒ "I Glemsels Grav  
Hver Tid maa gange,  
Hvis Skridt ej skues  
Af Skjaldeblik.""

☒ "Ja! - Hvad er din Tro om Kormak?"

☒ "At han er tapper."

☒ "Ja! - men hvor højt regner du hans Skjaldskab?"

☒ "Saa højt som det, han kvæder om."

☒ "Det er da saa højt som mig."

☒ "Nej! - ikke var det min Tanke."

☒ "Regner du dine Kvad lige med det, de lyde om?"

☒ "Ja, Stengerde!"

☒ "Saa staar da din Kunst saameget over hans, som Konger og Jarler over mig."

☒ "Nej! - ikke var det min Tanke!"

☒ "Hvad tænker du da?"

☒ "At der ingen Lighed er mellem mine og Kormaks Kvad, at Konger er Konger og du den dejligste af alle Kvinder!"

☒ "Vil du fri?"

☒ "Ja! det er min Tanke!"

☒ "Er det din eneste?"

☒ "Det er min nærmeste."

☒ "Hvad er da din næste?"

☒ "Bryllup, Stengerde!"

☒ "Er du saa stor med mig, som Kormak uden mig?"

☒ "Med dig eller uden dig er min Storhed den samme."

☒ "Den samme?"

92

☒ "Men min Lykke ikke."

☒ "Saa tal med Thorke!"

☒ "Det har jeg gjort."

☒ "Dig forstaar jeg! - og Skjald er du?"

☒ "Større end Kormak!"

☒ Saa følger Brylluppet, og de tage til Surinudal.

☒ Imens er nu Kormak bleven saa til Sinds, at han vil følge med Thorgils til Norge; han har derfor Mangt at tage vare og færdes langt omkring for at sige Frænderne Farvel, saa alle disse Tidender først træffe ham sent. Straks rider han til Sunnudal og træffer Stengerde paa Toften. Han bliver paa Hesten og kvæder, før den vel er kommen i Hold:

☒ "Nu, Stengerde, ønsker  
Jeg dig Trællestand,  
Saa du gik som Vare  
Om fra Mand til Mand,  
Thi din rige Skjønhed  
Du saa ringe agter,  
At til hver en Stodder  
Du den bort forpagter."

☒ Stengerde mæler: "Stor Uret har du i stedse at løbe efter mig, og troede jeg nu, den Tid var kommen, at jeg for bestandig var fri for dig."

☒ Saa kvæder Kormak:

☒ "Aldrig, nej, Stengerde,  
Skilles du fra mig,  
Mer end fællig Arne  
Binder mig til dig.  
93 Fjeld paa Fjelde dynget,  
Hvorom Bølger larme,  
Var kun liden Hindring,  
Mindre Tintens Arme."

☒ "Lidt er det at lave i Kvad! Gaa nu!" mælte Stengerde vredt; men Kormak kvæder:

☒ "Saa Farvel, lad Tinten  
Kys og Blikke faa,  
Og din fagre Stemme  
Lad ham høre paa;  
Men din stærke Længsel,  
Graad, som lønligt vælder,  
Og hver dristig Tanke  
Dog kun Kormak gjælder."

☒ "Dyrt skal du angre din Haan, og det skal du vide, at Thorvald staar langt over dig, baade i Kvad og mit Hjerte!" Det mæler Stengerde, og saa skilles de.

☒ Da Brødrene aarle næste Morgen stode ud for Fjorden, stod Kormak i Stavnen og kvad:

☒ "Nat er nu forbi,  
Fred og Slummer ender,  
Kampbud over Ø  
Solens Bavn udsender.  
Op til Liv og Strid!  
Dag sit Skjold faar Klang,  
Skjønt det klinger ned  
Nu som Fuglesang.

☒ Se, hvor Ymers Blod  
Rødt i Solen luer,  
Som det syded end  
Under Bringens Buer,  
94 Hvor det vugges vildt,  
Hvor det løftes vredt,  
Som i Aarens Gang  
End det banked' hedt!

☒ Himmellød og Glands,  
Som mit Øje blænder,  
Drømmehær, som Sol  
I hans Hjerne tænder,  
Saa kun nævnes kan  
Svalins Runedrag,  
Rumme kan dem ej  
iSloget Ordslag.

☒ Større Pragt dog nu  
Under Tintens Øje,  
Drømmens Rose Liv  
Faar bag hvide Høje,  
Paa den Fagres Kind  
Sætter Knop den prud,  
Og paa hendes Mund  
Springer Rosen ud."

☒ Børen var dem gunstig, og det bærer godt modtagne. Men længe er de ikke paa Sted ad Gangen; vide færdes de paa Vikingetog; ved Gry gjøre de Strandhugst, i Kveld bøde de Sejl; slippe de Aaren, er Sværdet ved Haanden, og volde de Fjenderne Ulempe med Sejersraab den ene Nat, saa hyle de Saarede efter den næste. Paa den Vis tumles de i tvende Aar, lander igjen i Norge, færre om at dele Byttet, end de har været om at vinde det.

☒ Nu tøve Brødrene en Stund i Kongsgaar

95

☒ den; men saa siger Kormak, at han heller vil fryse som Skovgangsmand paa Island end sidde Kongen og Baalet næst i Norge.

☒ Det svarer Thorgils, at faa Mænd løbe saa gridske efter Arvepart som Kormak efter Ulykke.

☒ Kormak mæler: "Jeg kjender kun en Lykke, og den ejer Tinten."

☒ "Den skulde du grebet, da den raketes dig," siger Thorgils.

☒ "Ræk mig den nu," svarer Kormak.

☒ "Mon Lykken vil?"

☒ "Ja det er det, jeg vil vide."

☒ Saa droge de til Island og fandt der deres Rygte meget større, end de lode det tilbage. Kormak fandt snart til Sunnudal og der Stengerde ene hjemme.

☒ De Ord vare hans første, om hun havde længtes efter ham.

☒ Dertil svarer hun, at hendes Længsel var stærk efter ham, naar han var langt borte, men at det ingen Glæde voldte hende at vide ham nær.



☒ Saa sidde de længe og se tavse paa hinanden. Da kvæder Kormak:

☒ Lad mit Kvad nu galdre  
Gamle Minder Dag,  
Tiden, da vi mødtes  
Under Gnupsdals Tag,  
Lad et Kys, Stengerde,  
Syv Aars Smerte døde,  
Tænde ny vor Elskovs  
Første Morgenrøde."

96

☒ Dertil svarer Stengerde: "Daarligt sømmer det os at mindes vor Kaadhed, og ikke er Thorvalds Hustru vant til at kysse fremmede Ungersvende."

☒ "Det tror jeg dog, at der kommer Tid, da vi faa fælleds Leje."

☒ "Saaledes kunde det været."

☒ "Stengerde, bliv min Hustru!"

☒ "Jeg er Thorvalds."

☒ "Han ligner Berse saa lidt, lad ham ligne ham i Et."

☒ "Du snakker over dig."

☒ "Det er tungt at miste dig."

☒ "Det vilde Thorvald mene."

☒ "Han har aldrig ejet dig."

☒ "Nu snakker du vidløst igjen."

☒ "Men elsker du da Thorvald?"

☒ "Det skulde synes være en Sag mellem ham og mig."

☒ "Men du og jeg da?"

☒ "Jeg er Thorvalds Kone."

☒ Kormak kvæder:

☒ "En Gang i dit Hjerte  
Lukked du mig ind,  
Did bestandig længes  
End mit tunge Sind.  
Men hvor stærkt jeg banker  
Og hvor mygt jeg beder,  
Ej mig op du lader,  
Ej mig ind du leder."

☒ Saa vilde han gaaet, men Stengerde greb hans Haand; Kormak vendte sig, men hun slap hurtigt Haanden og gik. Saa gaar ogsaa

97

☒ han, og der er ikke mange Dage mellem dette Møde og hans ny Norgesfærd.

☒ Siden vendes ogsaa Stengerdes Hu mod Norge, og hun og Thorvald tage afsted.

☒ I Norge ser nu Kormak en Dag Stengerde paa den lange Gade tæt ved Kongsgaarden. Han gaar lige hen til hende og siger: "Følg med mig, Pige! længe nok har jeg været dig foruden."

☒ "Godt Kjøb har du paa Talemaader, som Andre aldrig bruge."

☒ Kormak greb fat i hende: "Nu skal du følge mig, mangesindede Kvinde! Stærk Elskov er der paa begge

Sider, og skjønt vil vort Samliv vorde; men den, der ikke vil lokkes til det Gode, skal tvinges dertil."

☒ Saa vilde han gaaet bort med hende; men Stengerde tog til at raabe om Hjelp, og der kom Folk til og skilte dem ad.

☒ Nu farer Thorvald med Stengerde til Danmark; men Vikinger tage baade Gods og Kvinde fra ham. Kormak og Thorgils fare paa samme Led og spørge dette. De vinde begge Dele tilbage. Da de mødes med Thorvald, giver han dem stor Tak og siger: "Tag nu du Stengerde, Kormak! det var dog dig, hun mente, baade da hun tog HolmgangsBerse og Thorvald Skjald."

☒ "Er det efter dit Sind, Stengerde?" spurgte Kormak.

☒ "Thorvald er mig god nok," svarede hun.

☒ Saa kvæder Kormak: ....